

Яковенко М.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Кулікова О. м., канд. філол. наук, ст. викл.
кафедри прикладної лінгвістики*

ПРАГМОНІМИ В АНГЛОМОВНІЙ АЕРОКОСМІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

В епоху активного розвитку лінгвістики як науки та аерокосмічної галузі аерокосмічна лексика є однією з галузей мови, що має значне інформаційне навантаження в кожному терміні, а також велику попередню історію. Це породжує великий інтерес до вивчення та аналізу цієї частини лексики. Вивчення великого розділу всієї мови, порівняння цих розділів у різних мовах завжди складається з вивчення більш вузьких частин лексики та мови, тому в цій роботі проведено дослідження та аналіз частини англomовної аерокосмічної лексики – прагмонімів та їх переклад українською мовою.

Актуальність проведеного дослідження зумовлена зростанням інтересу до аерокосмічної галузі, а також недостатнім рівнем вивчення особливостей творення власних назв продукції цієї сфери. Окрім особливостей створення назв та ідей, що лежать в основі цих назв, актуальним буде дослідження способу передання цих назв з англійської мови українською, оскільки наукові праці з цієї тематики майже відсутні на будь-якому рівні.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній приділено особливу, безпрецедентну увагу та ретельний аналіз прагмонімів англomовної аерокосмічної лексики. Розглянуто особливості та принципи передання прагмонімів з точки зору перекладацьких трансформацій.

Об'єктом дослідження є аерокосмічна англомовна лексика.

Предметом дослідження є прагмоніми в англомовній аерокосмічній лексиці та їх переклад українською мовою.

Метою роботи є теоретичне дослідження специфіки утворення аерокосмічних прагмонімів та аналіз способів їх перекладу українською мовою.

Під час дослідження були поставлені наступні **завдання**: з'ясувати особливості розвитку англомовної лексики; проаналізувати шляхи утворення нових авіаційних термінів в англійській мові; дослідити особливості творення та походження прагмонімів в аерокосмічній англомовній лексиці; проаналізувати особливості перекладу прагмонімів аерокосмічної англомовної лексики українською мовою; проаналізувати типи перекладацьких трансформацій, які застосовуються при роботі з прагмонімами.

В основу **матеріалу** покладено 80 аерокосмічних прагмонімів, відібраних з аерокосмічних текстів з різних відкритих джерел, а саме: книг/статей/інтернет-ресурсів, аерокосмічних довідників та словників.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що дане дослідження розширює знання про прагмоніми в англійській аерокосмічній лексиці, особливості їх утворення, систематизує існуючі дані та виявляє основні особливості перекладу прагмонімів українською мовою.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути корисними при підготовці студентських наукових робіт з мовознавства, англійської аерокосмічної термінології, ономастики, а також при створенні проектів з вивчення особливостей перекладу прагмонімів загалом та прагмонімів англомовної аерокосмічної галузі.

Під час **теоретичної роботи** було знайдено інформацію про розвиток та історію англійської термінології, особливості аерокосмічної термінології, специфіку утворення аерокосмічної термінології, шляхи поповнення англійської авіаційної термінології.

Визначено методи, за допомогою яких здійснюється лінгвістичний та перекладацький аналіз, наведено способи творення термінів, знайдено відомості про компонентний аналіз, лексико-семантичний та структурний аналіз. Досліджено особливості творення та походження прагмонімів в аерокосмічній лексиці англійської мови: визначено, що основним способом творення прагмонімів є запозичення із загальноновживаної лексики; констатовано, що прагмоніми прийнято поділяти за кількома

функціями: номінативна, ідентифікаційна, комунікативна, рекламна, функція залучення, естетична функція, сугестивна та міфологічна функції.

Проаналізовано особливості перекладу прагмонімів аерокосмічної англomовної лексики українською мовою: використання основних способів перекладу: дослівного, функціонального та їх підтипів. Показано типи перекладацьких трансформацій, що використовуються при перекладі прагмонімів: лексичні трансформації, лексико-семантичні заміни, граматичні, лексико-граматичні.

В результаті роботи над **практичною частиною** було проведено дослідження прагмонімів англomовної аерокосмічної лексики та способів їх перекладу українською мовою. Дослідження проводилося з погляду перекладознавчого та лінгвістичного аспекту на матеріалі відібраних 80 прагмонімів, які були перекладені, проаналізовані та згруповані за типами перекладацьких трансформацій. Прагмоніми були взяті з відкритих джерел, а саме книг/статей/інтернет-ресурсів, аерокосмічних довідників та словників).

Проаналізовано типи перекладацьких трансформацій, що застосовуються при перекладі прагмонімів: лексичні трансформації (транскрипція, транслітерація, калькування); лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція); граматичні (дослівний переклад, розбиття речення на частини, об'єднання та заміна речень); лексико-граматичні (антонімічний переклад, прийом описового перекладу, а також прийом компенсації).

У дослідженні проаналізовано 80 прагмонімів, з них 66 назв літаків, 9 назв гелікоптерів, 3 назви космічних апаратів, 1 назва БПЛА та 1 назва авіаційної компанії.

При аналізі перекладу прагмоніми класифікувалися як лексичні, граматичні або комбіновані. Залежно від отриманої категорії прагмонім отримував ще одну характеристику – підкатегорію, яка вказує на те, який тип перекладу було обрано, наприклад, транслітерація при лексичному або дослівний переклад при граматичному типі трансформації.

У ході дослідження було отримано відсоткове співвідношення використаних типів перекладацьких трансформацій. З 80 проаналізованих прагмонімів відсоткове співвідношення типів перекладу розподілилося наступним чином: 95% лексичний тип, 76 прагмонімів; 4% комбінований тип, 3 прагмоніми; 1% граматичний тип, 1 прагмонім.

Також було отримано відсоткове співвідношення в межах кожного типу перекладацьких трансформацій. Для лексичного: 78% – транскрипція, 59 прагмонімів; 11% – транслітерація, 8 прагмонімів; 11% – калькування, 8 прагмонімів; 1% – змішане транскодування. Для комбінованого типу: 67% – дослівний переклад/транскрипція, 2 прагмоніми; 33% – дослівний переклад і транслітерація, 1 прагмонім. Для граматичного типу: 100% - дослівний переклад.

Результати дослідження, а саме отримані статистичні дані, свідчать про те, що прагмоніми аерокосмічної сфери майже завжди перекладаються транслітерацією, рідше - транскрипцією та калькуванням, і значно рідше - іншими способами. Дослівно прагмоніми майже ніколи не перекладаються, але під час аналізу було зроблено припущення, що дослівно перекладаються лише ті авіаційні прагмоніми, які міцно вкорінені в історії, або авіаційні прагмоніми часів Другої світової війни.

У дослідженні систематизовано, розширено та класифіковано знання про особливості вживання прагмонімів в аерокосмічній лексиці та їх перекладу.

Результати роботи можуть бути використані при підготовці наукових праць з мовознавства, англійської аерокосмічної термінології, ономастики, а також при створенні проектів з дослідження особливостей перекладу прагмонімів взагалі та прагмонімів англomовної аерокосмічної галузі.